

PLÁN VÝCHOVY A PÉČE DĚTSKÉ SKUPINY ŠKOLKA V LESE

**“Jen tak být a šťourat se klackem
v zemi...”**

I. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název: Dětská skupina Školka v lese

Druh zařízení: Dětská skupina zřizovaná dle Zákona 247/2014 Sb.

Adresa: Brankovická 1417, Kolín V

Telefon: 771 132 596

Web: skolkavlese.cz

Zřizovatel: Prostor plus o.p.s., Na Pustině 1068, 280 02, Kolín 2

IČ: 265 94 633

Bankovní účet: 323858351/0300

Kapacita: 12 dětí

Provoz: 7:45 – 16:15

Odpovědná osoba: Mirka Jahodová, 601 322 322,

mirka.jahodova@prostor-plus.cz

Den započetí poskytování péče o dítě: 1. 3. 2017

II. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA

Náš Plán výchovy a péče je dokumentem, který slouží k bližšímu nahlédnutí koncepce naší práce s dětmi. Přirozeně se vyvíjí spolu s námi a našimi zkušenostmi. Pravidelně je editován a aktualizován týmem průvodců. Hlavní cíle, hodnoty a filosofie však zůstávají neměnné. Kromě Plánu výchovy a péče se průvodci řídí závazným etickým kodexem Dětské skupiny Školka v lese, který je k nahlédnutí jako samostatný dokument.

1. Lokace a zázemí Dětské skupiny Školka v lese

Dětská skupina Školka v lese je ve velké míře inspirována filosofií lesních školek, kde většinu aktivního času tráví děti ve volné přírodě. Proto je lokace zázemí v blízkosti přirozeného přírodního prostředí jedním ze stěžejních bodů naší práce s dětmi. Naše zázemí se nachází v přímém sousedství rozsáhlého lesoparku Borky, břehu řeky Labe a lávky vedoucí na městský ostrov, což poskytuje rozmanité přírodní prostředí (hustý les, mýtiny, křoviska, pěšiny, řeka, bosonohá stezka), které společně vytváří podpůrné podmínky pro rozvoj dětské osobnosti.

Vnitřní zázemí pro děti tvoří třída, šatna, dětské záchody se sprchou, kuchyňka a malý sklad na pomůcky a tvořivý materiál. Ve třídě jsou dětské stoly s židličkami na stolování a tvoření, police s knížkami, stavebnicemi, didaktickým materiálem a montessori pomůckami (pomůcky pro rozvoj jemné i hrubé motoriky a konstruktivního myšlení), odpočinková a hrací část je vybavena kobercem. Na odpočinek slouží ve skříni uložené dětské matrace, které se na odpočinek připraví na koberec. Každé dítě má také k dispozici svoji označenou peřinku a polštář. V modelu náhradník, si dítě nosí vlastní spacák.

Terasa před budovou Dětské skupiny Školka v lese tvoří bezprostřední venkovní zázemí. Je vybavena stolem pro tvoření a stolování venku. V zadní části se nachází posezení ze seřiznutých klád s kobercem uprostřed. Dále se na terase nachází skříň s úložným prostorem pro různorodý přírodní materiál ke stavbě a imaginativním hrám a je zde umístěn activity board. Plot terasy je z části tvořený z palet, ve kterých jsou zasazeny květiny a bylinky. V jedné z částí plotu se nachází zabudovaná kuličková dráha. U zázemí máme vytvořený zeleninový a ovocný záhon s kompostem.

2. Rytmus dne

V běžných dnech se snažíme dodržovat následující rytmus dne. Zároveň ho v některých případech uzpůsobujeme aktuálnímu programu (návštěvy divadla, výlety, speciální dny...)

07:45 – 08:15 - ranní příchod dětí: v průběhu ranního scházení probíhá volná hra již přichozících dětí. Děti se věnují připraveným pomůckám. Rodiče a průvodci si předávají důležité informace. Až na výjimečné situace se vítáme na terase.

08:20 – 08:45 - ranní kruh, společná aktivita: v ranním kruhu se všichni zdravíme písničkou a přivítáme se. Pak následuje komunitní kruh, ve kterém mohou všichni říct, jak se dnes mají, co zažili, co je trápí nebo těší a chtějí to sdělit ostatním. Průvodci s dětmi hovoří o tom, jaký je den a zda se děje něco významného.

08:45 – 11:30 - pobyt s dětmi v přírodě: do lesa s dětmi vyrážíme téměř denně za každého počasí. V okolí máme svá vybraná místa (borovicový palouk, písečná jáma, etc...) a vždy se společně rozhodneme kam vyrazíme. Sporadicky kromě lesa volíme i jiné místo z blízkého přírodního okolí (ostrov, skály, park u Labe). Na cílovém místě se nejprve nasvačíme (v případě nepříznivého počasí svačíme na terase) pak probíhá volná hra dětí nebo zčásti organizovaná činnost, vždy podle

nálady a atmosféry skupiny. Výjimečně máme naplánovaný jiný program, o kterém jsou rodiče informováni. Například návštěvy domova důchodců, návštěvy divadla, knihovny, galerie, jiné výlety po okolí. V případě extrémní nepřízně počasí, teploty pod minus 10 stupňů, či jiných nepředvídatelných výjimečných situacích zůstáváme v zázemí.

11:30 - 12:15 - písničky a básničky, hygiena, společný oběd, příprava na odpočinek: před obědem si společně zpíváme a recitujeme básničky podle aktuálního měsíčního plánu. Následuje společný oběd. Snažíme se dětem vybudovat pozitivní přístup k jídlu, podporujeme je v ochutnání všech chodů, nicméně je do jídla nenutíme.

12:15– 14:00 - odpočinek a předškolácké aktivity: Snažíme se vytvářet příjemné prostředí pro odpočinek a spánek těm, kteří ho potřebují. V průběhu odpočinku dětem čteme pohádky a příběhy. Děti nenutíme spát, ale každý alespoň půl hodiny odpočívá. Po této době si může ten, kdo neusnul v klidu prohlížet knížky. S dětmi předškolního věku, které v následujícím školním roce půjdou do školy se věnujeme předškoláckým aktivitám, které cíleně rozvíjí široké spektrum potřebných předškoláckých dovedností.

14:00 – 14:30 - hygiena, odpolední svačina: následuje svačina, kterou si děti nosí z domu. Pití je v případě potřeby doplňováno průvodcem.

14:30 – 16:15 - odpolední program: odpoledne zůstáváme v blízkosti Dětské skupiny Školka v lese. Program přizpůsobujeme aktuálním potřebám a náladě. Často se s dětmi věnujeme různým výtvarným aktivitám, objevitelským pokusům, práci s montessori pomůckami, pohybovým a imaginativním hrám v okolí a v neposlední řadě běžné péči o okolí a zahrádku.

3. Provoz Dětské skupiny Školka v lese a modely docházky

Provoz je celoroční. Otevřeno je v pracovní dny včetně letních prázdnin. Dětská skupina Školka v lese je **uzavřena pouze ve státní svátky a předem nahlášené dny a v případě havarijní situace.**

Skupina dětí je věkově smíšená a díky dodržování jednotlivých modelů docházky je zaručena kontinuita programu a ucelenost skupiny. Do Dětské skupiny Školka v lese vzhledem k náročnosti pobytu ve venkovních podmínkách zpravidla přijímáme děti od 3 let věku. Mladší děti mohou být přijaty na základě individuálního posouzení jejich zralosti. **Podrobnější kritéria přijetí a podmínky zápisu dětí, způsob zajištění náhrady docházky, informace o zdravotním stavu a věcné vybavení dětí jsou sepsány v dokumentu Vnitřní pravidla Dětské skupiny Školka v lese.** Ve skupině máme maximálně 12 dětí, o které se starají vždy 2 průvodci. V případě, že je přítomno 6 a méně dětí, může skupinku vést pouze jeden průvodce.

a) pětidenní model – celotýdenní docházka

b) třídenní model – středa, čtvrtek, pátek

c) dvoudenní model – pondělí, úterý

III. KONCEPCE VÝCHOVY A PÉČE

Každé dítě je jedinečná osobnost a pro svůj zdravý a všestranný vývoj si zaslouží individuální přístup v péči a výchově. Přejeme si vytvořit bezpečné a zároveň stimulační prostředí, které dává dětem prostor růst a rozvíjet se. Naší vizí je zajistit dětem zdravý a harmonický rozvoj na tělesné, duševní, rozumové, osobnostní, sociální ale i emoční úrovni.

1. Základní pilíře koncepce

Při plnění rámcových cílů se v naší koncepci výchovy opíráme o několik pilířů:

- **Základní principy přístupu lesních školek:**

1. Držíme se zásady, že neexistuje špatné počasí pouze špatné oblečení a celoroční pobyt venku za každého počasí je pro nás samozřejmostí. Rovněž si uvědomujeme výchovný a pozitivně stimulační vliv přírodního prostředí na celostní rozvoj dětské osobnosti, proto se snažíme tuto skutečnost plně využít a příroda se svojí neustálou proměnlivostí se tak pro nás stává nevyčerpatelným zdrojem možností rozvoje a jedním z hlavních východisek pro tvorbu našeho programu.

2. S malou skupinkou dětí (v našem případě 12) pracují vždy 2 dospělí. Dospělý má roli průvodce, který děti provádí na cestě jejich vlastního poznávání.

3. Děti nejčastěji používají ke své hře přírodní materiály, které v lese najdou, což kromě rozvoje jemné a hrubé motoriky ve velké míře podporuje fantazii, kreativitu a schopnost tvořit ze sebe samého. Zdolávání nerovného terénu pomáhá v rozvoji obratnosti a koordinace a nabízí dětem možnost zcela přirozeným způsobem objevovat hranice svých sil. Pobyt v takovém prostředí podporuje zdravé budování důvěry v sebe a ve své schopnosti.

4. Pravidelný a dlouhodobý pobyt na čerstvém vzduchu navíc příznivě působí na imunitní systém.

5. Děti prožívají ve volné přírodě pravidelný rytmus změn ročních období a přírodních jevů, což napomáhá ke komplexnímu chápání světa a jeho fungování.

6. Díky pravidelnému pobytu v jedné lokalitě pomáháme dětem budovat zájem o své okolí a zdravý a pozitivní vztah k němu. Stavíme tak základ pro zodpovědný vztah k celému životnímu prostředí.

7. Děti mají k dispozici také různé nářadí, nože, pilky či kladívka, což pozitivně ovlivňuje rozvoj zručnosti, zodpovědnosti, zdravého sebevědomí, a dokonce i fyzikálních představ dítěte. Nicméně neustále pracujeme pod takzvaným bezpečným rizikem, což znamená, že i když je možné drobného poranění, děti jsou pod dohledem průvodců. Ti mají používané náčiní pod kontrolou a nepouští děti do situací, kde by bylo vážně ohroženo jejich zdraví a bezpečí.

• **Přístup respektovat a být respektován**

1. Věříme, že partnerský vztah je jedním z nejfunkčnějších modelů mezilidských vztahů a snažíme se ho uplatňovat i ve vztahu mezi průvodci a dětmi.
2. Tento přístup není postaven na bezhraniční svévládě dětí (jak může být povrchně často špatně chápán), znamená to, že respektujeme individualitu dětí, jejich názory, pocity a postoje a vedeme je k respektování druhých.
3. Dáváme si záležet na komunikaci s dětmi, protože si uvědomujeme, že často je stejně důležitý způsob, jak věci říkáme, jako obsah sdělení, které chceme předat.
4. Vytyčujeme potřebné hranice tak, aby se každý cítil bezpečně.

• **Inspirace montessori filozofií:**

1. Montessori filozofie je pro nás inspirací hlavně tím, že vychází z potřeb dítěte a respektuje jeho individuální senzitivní období*, protože vnímá, že děti si samy z připraveného prostředí vybírají právě ty činnosti, které uspokojují jejich vývojové potřeby. Montessori pomůcky mají děti u nás vždy volně k dispozici ve třídě a také se část z nich každodenně připravuje k volnému používání na terase.

*termín senzitivní období montessori filozofie označuje specifická a dočasná období zvýšené vnímavosti, kdy jsou děti schopné se učit určitým dovednostem snadno, lehce a bez úsilí.

2. Na základě montessori principů vedeme děti také k samostatnosti a podílení se na přirozeném chodu svého prostředí – oblékání, hygiena, péče o společný prostor, pomoc při drobných úklidových činnostech ve třídě i venku. Společně s dětmi třídíme odpad a podporujeme tak jejich vědomí zodpovědnosti za blízké okolí a životní prostředí.

• **Inspirace waldorfským přístupem**

1. Při tvorbě našeho programu vycházíme z přirozeného koloběhu života v přírodě, následujeme lidové tradice a pořádáme slavnosti.
2. Z waldorfského přístupu také vychází pravidelný rytmus dne, týdne a roku. Pravidelné opakování přináší do života dětí pocit bezpečí a jistoty toho, že vše má své místo, čas a smysl.
3. Dostatek volné, dospělým neorganizované, hry dětem umožňuje naplňovat jejich individuální potřeby a rozvíjet vzájemné vztahy. Poskytuje dětem prostor pro jejich vlastní sebevyjádření, podporuje představivost, kreativitu a samostatné nezávislé myšlení.
4. Děti se nejlépe a zcela přirozeně učí nápodobou, a proto se snažíme být dětem co nejlepšími vzory. V průběhu celého dne se snažíme věnovat smysluplným činnostem, věci děláme se zájmem a vnitřní radostí.

2. Témata měsíce

Po celý rok se věnujeme různorodým tématům, která souzní s naší filozofií. Každý měsíc máme jedno hlavní, z kterého vycházejí konkrétní podtémata na jednotlivé týdny. Jsou vždy aktuální a souvisí s daným měsícem a ročním obdobím. S dětmi se jednotlivým tématům věnujeme při běžných denních činnostech, jako je například ranní kruh, nebo při aktivitách přímo zaměřených na dané téma, což může být například hra či tvoření.

3. Rozvoj předškolních dovedností

Děti jsou během celé docházky přirozeně vedeny k **samostatnosti** v sebeobsluze i rozhodování a k **zodpovědnosti** za své chování, pocity i věci. Velký důraz klademe na správné rozvíjení sociálních vztahů. Klíčová je pro nás vzájemná komunikace, sdělování svých pocitů a potřeb, schopnost vyslechnout druhého a **respektovat** jeho potřeby. **Hrubou i jemnou motoriku** děti trénují každodenně při běžných i speciálních činnostech. Pohyb v přírodě, v nerovném terénu, překonávání překážek, manipulace s předměty běžné denní potřeby, účast na činnostech každodenního chodu Dětské skupiny, to vše dostatečně a nenuceně děti připravuje na vstup do reálného světa, ve kterém se pak pohybují sebedovědoměji a s vědomím vlastních schopností.

Do denního režimu zařazujeme i aktivity, které cíleně rozvíjejí široké spektrum potřebných dovedností, jako jsou např.:

Grafomotorika, jemná motorika, pravolevá orientace – děti se učí uvolňovat jemné svaly ruky (zápěstí, prstů), jsou vedeny ke správnému držení psacího náčiní, k účelnému grafickému projevu (psaní, kreslení), koordinaci oka – ruky (různé druhy manipulace s předměty: navlékání, přesívání, trhání, stříhání, skládání, přebírání aj.), procvičují pravolevou orientaci v prostoru, na ploše, v sešitu apod.

Dovednosti řečové, komunikační – děti jsou podporovány ve vyjadřování vlastních myšlenek, ve sdělování pocitů, v popisu zážitků a zkušeností s danými jevy, stejně tak jsou vedeny ke schopnosti naslouchat a vést smysluplný dialog. Seznamují se s návyky správného dýchání, zdravého tvoření lidského hlasu a řeči pomocí technik dramatické výchovy.

Jazyková příprava, smyslové vnímání, tvořivost, paměť – formou hry jsou u dětí podporovány sluchová analýza a syntéza (rozklad slova na hlásky, slabiky, složení slov), vyjadřování myšlenek pomocí znakových systémů (číslice, písmena, piktogramy), trénování paměti (říkadla, básničky, písničky, převyprávění pohádky), průběžně se rozšiřuje slovní zásoba.

Předmatické představy – je rozvíjeno názorné myšlení a následný přechod ke konkrétním logickým operacím (zobrazení geometrických tvarů a číselné posloupnosti, početní operace, „psaní“ číslic, třídění aj.). Je využívána metoda pokus – omyl, zobecňování, nacházení vlastních argumentů, osvojení si základního matematického jazyka (přiměřeně věku).

4. Pozorování vývoje dětí a konzultace s rodiči

S rodiči naše pozorování konzultujeme pravidelně v podobě každodenních zpětných vazeb mezi průvodcem a rodičem a také v rámci pololetních individuálních konzultací formou setkání průvodce s rodičem v dopředu vypsanych termínech. Konzultace jsou samozřejmě v případě potřeby možné i kdykoliv v průběhu roku, po předchozí domluvě s průvodcem.

Inspirací pro závěry jsou průvodcům pravidelné porady, supervize a denní záznamy z péče o dítě vedené formou deníku. Zamýšlíme se nad tím, co dětem prospívá, co je baví a posiluje, v čem vynikají a na co je třeba se více zaměřit. Tato pozorování nám pomáhají dětem porozumět a hledat způsoby nejvhodnější podpory.

5. Vzdělávání průvodců

Každý nový průvodce projde tříměsíčním zaškolováním, které se řídí zaváděcím plánem sestaveným vedoucím Dětské skupiny Školky v lese. V rámci zavádění nový průvodce získá přehled praktických a teoretických znalostí, potřebných k fungování.

Všichni průvodci se dále vzdělávají v oblastech inovativního vzdělávání a lesní pedagogiky, samostudiem, stážemi v inspirativních zařízeních, vzdělávacími a prožitkovými semináři, či dlouhodobými kurzy. Průvodci rozvíjí oblasti svých přirozených zájmů a silných stránek tak, aby mohly být přínosem pro kolektiv Dětské skupiny Školka v lese.

Vypracoval tým Dětské skupiny Školka v lese 28.8.2024

Za Prostor Plus o.p.s ředitel

Petr Steklý

Za Dětskou skupinu Školka v lese vedoucí

Mirka Jahodová